

REPREZENTAREA FEMICIDULUI CONJUGAL ÎN MEDIA ÎN PERIOADA PANDEMIEI DE COVID-19

Diana STOICA
Universitatea din București

Abstract: *The COVID-19 pandemic has represented a high impact situation for the nations around the world. The measures imposed by the Governments, the unavoidable changes and particularly the lockdowns had and still have many repercussions for all the people. In this context, the most affected groups have been children, elderly people and women. Even if before the pandemic has started, the violence against women was considered a significant matter that needs more attention from the part of the national and international entities, during the health crisis, each country underlined that the number of domestic violence cases increased and also the number of femicides. This paper will provide a large perspective regarding the manner in which Romanian journalists depicted the domestic femicides during March 2020-May 2021, using the discourse analysis and the thematic content analysis. The main objective of this study is to identify specific patterns, recurrent themes and actors that appear when a journalist presents a domestic femicide. The conclusions will focus on the differences and similarities between the articles selected for this research in order to create a clearer image of a phenomenon that constantly increases: the femicide.*

Keywords: *femicide; violence against women; COVID-19 pandemic; media; social media*

1. INTRODUCERE

Articolele care apar în presa scrisă, emisiunile de televiziune, transmisiunile radio și, recent, publicațiile de pe rețelele de socializare reprezintă, pentru cercetătorii din domeniul științelor comunicării, motoarele care îi îndreaptă spre o nouă analiză, spre noi observații, teorii, tendințe și reflecții atât din perspectiva publicului, cât și din perspectiva redactorului, producătorului sau autorului. Unul dintre cele mai importante elemente ale unui articol este, cu siguranță, titlul și de aceea, această lucrare va conține și câteva referiri la denumirile mai multor articole apărute în presa scrisă sau online din România cu privire la câteva cazuri de femucid care au avut loc în perioada martie 2020 - mai 2021. Limbajul folosit de autor, punctele-cheie asupra cărora atrage atenția, actorii pe care îi menționează reprezintă concepte care pot influența într-o mare măsură gândirea cititorului și felul în care acesta percepe evoluția stării de fapt.

2. TEMA CERCETĂRII

În cadrul acestui studiu, articolele analizate vor prezenta diferite cazuri de femicid care au avut loc în România în perioada pandemiei de COVID-19. Toate cazurile au apărut atât în presa scrisă, cât și în mediul online, la televizor sau la radio. În perioada crizei sanitare care a luat naștere la începutul anului 2020, a fost observată o creștere a numărului de cazuri de violență domestică și totodată, a numărului de femicide (Campbell, 2020; Peterman et al., 2020). De aceea, trebuie remarcată și analizată manieră în care fiecare jurnalist și-a construit articolul, astfel încât să prezinte obiectiv condițiile în care a avut loc fiecare incident tragic. Felul senzational în care sunt construite aceste articole a constituit motivul pentru care acest studiu a luat naștere.

3. CADRUL TEORETIC

Pentru a putea prezenta temeinic literatura de specialitate privitoare la aspectele menționate, cadrul teoretic va fi împărțit în mai multe părți care vor include atât noțiuni în legătură cu violența împotriva femeilor în pandemie, cât și anumite idei referitoare la știrile care au drept scop incitarea publicului prin felul în care sunt prezentate informațiile și prin vocabularul folosit.

3.1 Femicidul – concept relativ nou în literatura de specialitate

Termenul „femicid” a apărut prima dată în discursul Dianei Russell, susținut în anul 1976, în cadrul Tribunalului Internațional pentru Crime împotriva Femeilor (Lujan Pinelo 42). În acea perioadă, prin acest termen se definea o crimă comisă de un bărbat împotriva unei femei, motivul principal fiind ura împotriva sexului opus. O astfel de acțiune era considerată drept o formă de violență sexuală. Pe parcursul timpului, au existat numeroase discuții cu privire la referirea explicită la crimele comise împotriva femeilor în cuvântul nou creat, prin intermediul particulei „femi-”. Cu toate acestea, „alegerea cercetătorilor a fost motivată de numărul foarte mare de cazuri de femei victime ale violențelor conjugale” (Gill 78), care ajung să fie ucise de către partenerii actuali sau de către foștii parteneri, comparativ cu numărul de cazuri de bărbați care devin victime ale violențelor domestice.

Odată ce Diana Russell a introdus acest concept în lumea academică, în lumea celor care luptă pentru protejarea drepturilor femeilor, aceasta și-a dorit să prezinte cât mai clar viziunea asupra acestui fenomen, așa că alături de Jill Radford a publicat o lucrare deosebit de importantă la acea vreme: *Femicide: The Politics of Killing Women* (1992) (Lujan Pinelo 43). Tot în anul 1992, cei doi cercetători au rafinat definiția dată inițial termenului „femicid” și au ajuns la concluzia că acesta se referă la „crimele comise de bărbați misogini împotriva femeilor” (Lujan Pinelo 45), pentru ca în final Diana Russell să creeze definiția folosită și în zilele noastre: „femicidul este

uciderea femeilor de către bărbați, pe motiv că acestea sunt femei” (Lujan Pinelo 45).

Încetul cu încetul, țările din întreaga lume au conștientizat creșterea numărului de cazuri de femucid, iar termenul a început să intre în vocabularul lor, sub diferite forme: „femicidio” (Costa Rica), „feminicide” (Italia), „féminicide” (Franța), etc. În ceea ce privește continentul european, în urma tuturor dezbaterilor care „au fost inițiate de către organizațiile internaționale *Academic Council of United Nations System* s-a decis utilizarea termenului *femicid*”. (Balica 84).

În cazul acestui fenomen, a fost remarcat faptul că, în general, femucidul este precedat de acțiuni care țin de violența împotriva femeilor (Balica 87), iar faptul că aceste crime au loc reprezintă punctul culminant al unei relații dominate de tensiune, control și neînțelegere. Diverse studii au arătat faptul că intenția victimei de a-și părăsi partenerul crește posibilitatea ca relația să devină din ce în ce mai riscantă, mai periculoasă, ducând la decesul acesteia (Campbell et al., 2003 apud. Gill78). De asemenea, mulți cercetători au încercat să găsească motivul pentru care agresorul ajunge să pună capăt vieții partenerei sale: unii au subliniat că în timpul copilăriei lor, aceștia au suferit abuzuri, alții au arătat că nivelul scăzut de educație ar fi una dintre cauze, iar alții au indicat faptul că problemele psihice și consumul de substanțe nocive ar avea legătură cu existența unui astfel de comportament (Dobash et al., 2004, Campbell et al. 2003, Belfrage and Rying, 2004, Aldrige, Browne, 2003 apud Balica 16).

Pentru a atrage atenția asupra numărului mare de cazuri de femucid, au apărut câteva statistici care au demonstrat faptul că „38,6% dintre crime sunt comise de către partener, iar cele mai mari cifre se regăsesc în sudul Asiei, în America și în Africa” (Balica 15).

Conceptul de „femicid” are o legătură foarte strânsă cu patriarhatul, cu tendința de a încuraja raporturile inegale de putere dintre femei și bărbați și, mai cu seamă, cu violența de gen. De aceea, în secțiunea următoare vor fi prezentate câteva aspecte referitoare la evoluția fenomenului violenței împotriva femeilor pe parcursul crizei sanitare din anul 2020.

3.2 Violența împotriva femeilor în timpul pandemiei de COVID-19

Violența conjugală este un fenomen care afectează viețile femeilor de pe întreg mapamondul și care odată cu apariția unei crize, a unei situații de urgență, se amplifică și capătă noi dimensiuni nebanuite. Obligația de a rămâne în case pe parcursul carantinei pare, la început, destul de ușor de realizat, însă după o perioadă mai lungă de timp devine o adevărată povară. Câteva studii apărute pe parcursul anului 2020 au demonstrat apariția unor caracteristici specifice persoanelor care au fost nevoite să facă față carantinei. În primul rând, s-a remarcat „creșterea nivelului de stres posttraumatic,

precum și a tulburărilor emoționale, a iritabilității, a depresiei, a furiei și a oboselii emoționale” (Brooks et al. 913). La ieșirea din carantină, multe persoane au raportat faptul că s-au simțit stigmatizate de către colegi, prieteni, rude, din cauza faptului că au contractat virusul.

Pe de altă parte, carantina (eng. *lockdown*) impusă în majoritatea statelor a creat situații tensionate în multe familii. Pentru a proteja populația, școlile, companiile, instituțiile au luat anumite măsuri în vederea combaterii pandemiei. Părinții au început să lucreze de acasă, iar copiii au fost nevoiți să desfășoare activitățile educaționale online. Au existat numeroase cazuri când părinții au fost concediați din cauza pandemiei, iar această situație sensibilă din punct de vedere financiar a dezechilibrat și mai mult relațiile dintre membrii familiei. Creșterea consumului de alcool și droguri au condus și la creșterea agresivității și brutalității partenerului violent. Izolarea socială și carantina au creat noi metode de a controla victima și de a-i limita orizonturile de cunoaștere. Mulți agresori au folosit virusul și consecințele acestuia drept principală motivație pentru a nu lăsa victima să iasă sub nicio formă afară din propria locuință. Astfel, femeia nu a putut lua legătura cu părinții, prietenii, instituțiile cu atribuții în domeniu, fără a avea șanse prea mari de a se salva. Alți parteneri nu le-au oferit victimelor acces la informații fie prin controlul site-urilor și rețelelor de socializare consultate, fie prin deposedarea acestora de telefonul mobil, laptop sau orice altă sursă de informare. În plus, unii agresori au deformat conținutul știrilor referitoare la măsurile luate de autorități, pentru a induce o stare și mai mare de panică și anxietate. De asemenea, „unii parteneri au limitat accesul victimelor la produsele de igienă (șervețele sau gel igienizant, echipament personal de protecție împotriva virusului, etc.)” (Dejtiar, Blank3), pentru a nu avea posibilitatea de a ieși din casă.

În acest context, Directorul Regional al Organizației Mondiale a Sănătății, Hans Kluge, a afirmat în data de 7 mai 2020 faptul că organizația pe care o reprezintă

este profund îngrijorată de rapoartele primite de la țări din întreaga lume (...) referitoare la creșterea numărului de cazuri de violență interpersonală, incluzând aici și violența împotriva femeilor și bărbaților, violența produsă de un partener sau violența împotriva copiilor – din cauza răspândirii virusului COVID-19. (Mahase 1)

Totodată, Directoarea Executivă a Entității Națiunilor Unite pentru egalitatea de gen și emanciparea femeilor (UN Women), Phumzile Mlambo-Ngcuka, a denumit fenomenul violenței împotriva femeilor drept „pandemia din umbră”, din cauza faptului că autoritățile se concentrează pe prevenirea extinderii virusului COVID-19 și pe combaterea efectelor acestuia, uitând că

una dintre consecințele izolării și ale carantinei tinde să devină o a doua pandemie.

În România, în perioada pandemiei, presa a atras atenția asupra numărului foarte mare de cazuri de femicid și a cazurilor de violență domestică. Au fost emise aproximativ 4860 de ordine de protecție, 72 de românce au murit în urma abuzurilor suferite din partea partenerilor, iar aproximativ 10.000 de femei au suferit traume din cauza violenței fizice pe tot parcursul anului 2020 (Cojan, 2021). Având în vedere toate aceste lucruri, în luna mai a anului 2021, Președintele României, Klaus Iohannis, a promulgat una dintre legile care poate contribui la ameliorarea situației femeilor victime ale violențelor conjugale: legea pentru monitorizarea agresorilor cu brățări electronice.

3.3 Violența în presa senzaționalistă

În mod tradițional, articolele publicate în presa scrisă sau în mediul online ar trebui să prezinte în mod obiectiv anumite detalii, informații importante și valoroase pentru societate. Cu toate acestea, în secolul vitezei, din ce în ce mai multe știri sunt scrise rapid, superficial, dând senzația cititorilor că „sunt bine informați, deși aceștia nu au timp să asimileze corect amănunțele și nici să le analizeze” (Molek-Kozakowska 175). În ultimii ani, din cauza multitudinii de surse apărute, ziaristii au început să acorde o importanță din ce în ce mai mare suspansului și curiozității create de titlul unui articol pentru a stârni interesul cititorilor de a accesa informațiile prezentate. Astfel, senzaționalul este recunoscut drept o practică jurnalistică ce „evidențiază mai mult spiritul culturii populare decât normele convenționale ale jurnalismului de elită și standardele jurnalistice dintr-o perioadă în care domina presa” (Molek-Kozakowska 179).

Totodată, s-a observat preferința redactorilor de a prezenta într-un mod inedit anumite teme, precum: conflictul, negativitatea, violența, aspecte ce țin de persoane foarte bine cunoscute de către populație sau de țări sau organizații puternice (Molek-Kozakowska, 2013, p. 176). În ceea ce privește violența, jurnaliștii se concentrează, în special, pe câteva aspecte pentru a atrage atenția publicului: „învinuirea victimei, perpetuarea miturilor violenței domestice, (...) transformând faptele în așa fel încât să se potrivească valorilor și stilului folosit în construirea unei știri” (Easteal et al. 2). Absența prezentării contextului social evidențiază faptul că incidentele sunt tratate discret, din perspectivă individuală, fără a lua în considerare responsabilitatea socială. În anumite articole s-a remarcat faptul că victimele sunt prezentate în calitate de complice la propria ucidere, iar celelalte episoade de violență domestică din trecutul lor sunt puse sub tăcere (Saroca, 2013, apud Easteal et al. 2).

În decursul timpului, cercetătorii au demonstrat faptul că articolele care prezintă aspecte ce țin de violența conjugală sau domestică, au pus accentul, cel mai adesea, „pe formele severe de violență, pe incidentele fatale, pe acte de violență comise de către femei sau situații accidentale de violență” (Carlyle, Slater, Chakroff, 2008; Marhia, 2008; Mason & Monckton-Smith, 2008; Morgan, Politoff, 2012; Sims, 2008 apud Sutherland et al. 6-7). Aceiași cercetători au arătat, totodată, și că limbajul utilizat de către autorii articolelor este folosit pentru a șoca, pentru a fascina sau pentru a distra, precum și pentru a submina adevărata natură a infracțiunii, pentru a compromite impactul real al crimei.

4. METODOLOGIE

Pentru a analiza din mai multe perspective articolele referitoare la cazurile de femicid care au avut loc în perioada martie 2020 – mai 2021, se va utiliza analiza critică de discurs. Această metodă oferă posibilitatea de a

explora relații neclare de cauzalitate și determinare între practicile discursive, evenimente și texte, dar și între structuri culturale, relații și procese pentru a investiga felul în care aceste practici, evenimente sau texte apar și sunt modelate din punct de vedere ideologic prin relațiile de putere. (Fairclough, Holes, 32 apud Mardhyarini, Ariyanti 66)

Conform viziunii lui van Dijk, articolele trebuie să fie analizate ținând cont de mai multe elemente: „vocabularul folosit, semnele de punctuație utilizate, sintaxa, numărul de ocurențe al aceluiași eveniment și forța autorului” (van Dijk, 1998, apud Desi 269). De asemenea, un aspect deosebit de important este rolul diatezei active sau pasive în atribuirea responsabilității sau dimpotrivă, a vinei.

În cadrul acestei cercetări va fi folosită abordarea propusă de Norman Fairclough, urmărindu-se schema conceptuală creată în acest sens. Elementele care vor fi urmărite sunt genul discursului, modul în care sunt reprezentați actorii, evenimentele, observații cu privire la strategiile de evaluarea acestora de către jurnalist, relația spațiu-timp și managementul vocilor.

Corpusul studiului este format din 16 articole (Anexa nr. 1) care au apărut în perioada martie 2020 – mai 2021, pe câteva site-uri de știri din România: Digi 24, Fanatik, Gândul, B1TV, Ziar de Hunedoara, Știrile Kanal D, Click, Ora de Mediaș, Evenimentul Zilei, Adevărul, Știrile PRO TV, Agerpres, Cancan, Călărași Press. Articolele au fost căutate cu ajutorul motorului Google, utilizând patru sintagme: „femeie ucisă de soț 2020”, „femeie ucisă de concubin 2020”, „femeie omorâtă de concubin 2021”, „femeie omorâtă de soț 2021”. În cadrul acestei analize, au fost luate în

considerare primele 4 articole apărute în cazul fiecărei sintagme, înglobând astfel un total de 16 articole.

5. ÎNTREBĂRI DE CERCETARE

- Cum sunt reprezentate evenimentele și actorii incluși de către jurnalist în articolele analizate?
- Care sunt strategiile de enunțare folosite în articolele selectate pentru a atrage atenția publicului asupra cazurilor de femicid comise în timpul pandemiei?

6. OBIECTIVE DE CERCETARE

- Analizarea modului în care sunt reprezentate evenimentele și actorii incluși de către jurnalist în articolele selectate;
- Identificarea strategiilor de enunțare folosite în cadrul articolelor pentru a atrage atenția audienței asupra cazurilor de femicid comise în timpul pandemiei.

7. REZULTATELE CERCETĂRII

Cele 16 articole au fost analizate din mai multe perspective conform abordării lui Norman Fairclough, așa încât pentru a putea prezenta cât mai complet rezultatele studiului, vor fi trecute în revistă observațiile făcute în momentul desfășurării cercetării.

7.1 Genul discursului

Articolele luate în considerare în acest studiu prezintă știri care doresc să stârnească interesul publicului prin cazul prezentat. Totuși, nu toate site-urile includ aceste știri în aceeași categorie Urmărind structura paginilor web, se poate observa faptul că unele articole sunt incluse în sfera de „Trending”, altele în zona de „Actualitate”, „Social”, „Știri șocante”, „Eveniment”, „Național” sau „Șocant” (Tabelul nr. 1).

Pagina media	Categoria în care a fost inclus articolul
Digi 24	Social
Fanatik	Știri
Ziar de Hunedoara	Eveniment
Gândul	Știri
Știrile Kanal D	Șocant
B1TV	Eveniment
Cancan	Trending
Digi 24	Actualitate
Călărași Press	Știri
Știrile PRO TV	Știri șocante
Agerpres	Justiție
Click	Național
Ora de Mediaș	Ultima oră
Evenimentul Zilei	Actualitate
Adevărul	Locale

Tabelul nr. 1

7.2 Actorii și prezentare a acestora în discurs

În toate cele 16 știri selectate se poate remarca prezența actorilor principali: victima, și agresorul. Cu toate acestea, cele trei personaje sunt denumite în mod diferit (Tabelul nr. 2), prin acest lucru accentuându-se anumite cuvinte care ar putea sensibiliza cititorul.

Cuvintele folosite pentru a desemna victima	Cuvintele folosite pentru a desemna agresorul
Femeie	Bărbat
Mamă	Soț
Soție	Concubin
Concubină	Tatăl
Fosta concubină	Tânăr
Pacientă	Fostul concubin
Fosta soție	Autor al crimei
Viitoarea soție	Inculpatul
Victima	Agresorul
Nevasta	Asasinul
Cadavrul	Criminalul
	Bătrânul
	Fostul iubit

Tabelul nr. 2

Urmărind datele apărute în tabelul de mai sus, putem observa interesul jurnalistului de a stârni emoția cititorului prin reprezentarea aceluiași actori sub diferite forme. Se poate observa folosirea cuvântului

„femeie” pentru a desemna victima și a cuvântului „bărbat” pentru a-l desemna pe autorul crimelor. Cele două substantive subliniază dihotomia clasică – masculin vs. feminin – punând în evidență tema articolelor: femicidul. Cu toate acestea, unii autori folosesc și cuvintele „mamă” și „tată”, care au o conexiune mult mai puternică pentru public prin asocierea cu unul dintre cuvintele „fiul”, „fiica”, „copiii”. Este foarte important de menționat faptul că în prezentarea cazului este subliniat și statutul de victimă al femeii care devine ținta agresorului. Totodată, personajul feminin capătă și anumite denumiri care sunt utilizate cu precădere de către alți actori în cadrul articolului: „pacientă” (termen folosit de către medicii care au încercat să resusciteze victima), „cadavru” (termen folosit de polițiști).

De asemenea, se poate observa utilizarea substantivelor „soț” și „soție”, „viitoare soție”, care pot duce cu gândul la dorința de crea o legătură mult mai strânsă între cei doi actori, o legătură binecuvântată de tradiție și obiceiuri, dat fiind faptul că în imaginarul românesc o adevărată relație are la bază, în primul rând, căsătoria. Totuși, există și articole în care sunt prezente substantivele „fostul concubin”, „fostul soț”, „fosta concubină”, „fosta soție”, prin care se atrage atenția asupra altui tip de legătură care a existat între cele două personaje, care, prin despărțirea lor au accentuat tensiunea și suferința pentru ambele părți și au condus la comiterea crimei. Autorul crimelor este denumit și „agresor”, „inculpat”, „asasin”, „criminal”, „autor al crimei”, cuvinte care se îndepărtează de relațiile existente între cei doi actori și insistă pe consecințele actului întreprins de bărbat.

Există câteva articole în care apar și copiii, rudele apropiate, vecinii, fie pentru a atrage atenția cititorului asupra traumei enorme produse unor ființe care au rămas fără sprijin, fără ajutor, fie pentru a sublinia părerile celor din jur cu privire la evoluția relațiilor dintre victimă și agresor.

Pe de altă parte, un alt element care trebuie luat în considerare este diateza pasivă sau activă, mai precis rolul de subiect logic sau de complement de agent. În câteva dintre știrile selectate, se întâlnesc sintagmele de tipul: „(...) ucise de către”, „ucisă de către fostul soț”, „găsită înjunghiată”, însă în majoritatea articolelor, bărbatul trece din postura de agent în postura de subiect: „un bărbat și-a ucis (...)”, „un bărbat și-a înjunghiat”, „și-a omorât soția”, iar într-un singur articol copiii sunt cei care descoperă tragedia: „copiii și-au găsit ambii părinți morți”. În primele exemple, accentul este pus pe victime, stârnind emoție, în timp ce în celelalte situații, se evidențiază personajul care a comis infracțiunea, pentru a adăuga și mai multă dramă subiectului prezentat. În ultimul exemplu, jurnalistul atrage atenția asupra fiilor și a fiicelor care au constatat efectele fatale ale disputelor dintre părinții lor, punând accent pe latura sensibilă a cititorului, pe empatia și înțelegerea de care dă dovadă publicul.

De asemenea, se poate observa că în majoritatea știrilor este precizată vârsta victimei și a agresorului. În toate cazurile prezentate sunt descrise persoane majore, cu vârste peste 35 de ani, persoane care nu sunt la începutul unei relații de iubire, ci care se cunosc de ani de zile, care au copii și care, în general, sunt firi liniștite, calme, înțeleghătoare.

Pe lângă cele două personaje prezentate mai sus, jurnaliștii includ și alți actori: „poliția”, „Direcția de Asistență Socială Timiș”, „UPU-SMURD”, „IPJ Argeș”, „Parchetul de pe lângă Tribunalul București”, „Serviciul Omoruri din cadrul Poliției Capitalei”, „Poliția Municipiului Hunedoara”, „Serviciul de Medicină Legală”, „Tribunalul Bihor”, „premierul Florin Cățu”, miniștrii, senatori. În situațiile în care se vorbește despre instituțiile statului, se arată modul în care acestea și-au îndeplinit datoria după ce crima a fost comisă, însă în cazurile în care sunt folosite referințe la senatori, miniștrii, Primul-Ministru, se subliniază lipsa unor măsuri adecvate pentru victimele violenței domestice și ale femicidului. Astfel culpa se împarte între toți cei care au contribuit la producerea faptelor: pe lângă vinovatul care va trebui să își ispășească pedeapsa, autoritățile devin responsabile pentru modul în care a degenerat situația.

7.3 Reprezentarea evenimentelor

Pe lângă aspectele menționate mai sus, putem observa idei referitoare la motivul pentru care a avut loc crima. Acestea sunt fie enunțate de către cei care cunosc relațiile dintre victimă și agresor (rude, vecini, etc.), fie sunt expuse în mod clar de către unul dintre aceștia cu puțin timp înainte de incident. Jurnalistul insistă asupra cauzelor care au dus la comiterea infracțiunii: „într-un moment de furie”, „în urma unui conflict spontan”, „sub influența alcoolului”, „femeia își dorea să se despartă”, „un conflict spontan”, „consumul de băuturi alcoolice”, „gelozie”, „răzbunare”, „din cauza banilor”, „refuzul de a întreține relații intime”, „depresie”, „ne-a înnebunit cu Covidul ăsta”. În opt articole se poate remarca faptul că din cauza unor conflicte bruște, asociate și cu consumul de alcool, furie, depresie, gelozie etc., situația a degenerat. Într-un singur articol se face o mențiune foarte clară cu privire la apariția pandemiei și la contribuția acesteia în ceea ce privește producerea crimei.

Pe de altă parte, unii jurnaliști pun accent pe modul în care a avut loc crima – instrumentul folosit, personajele care luau parte la incident, relația victimei cu agresorul, tocmai pentru a sensibiliza cititorul: „Și mai șocant este faptul că întreaga scenă s-a petrecut *în fața fiicei* acestora de doi ani” (Fanatik), Plutonier major Cârdei Alexandru, (...) a imobilizat un bărbat care era plin de sânge și care a afirmat faptul că și-ar fi omorât *viitoarea soție*” (Ziar de Hunedoara), „În casă, în momentul producerii tragediei, erau și copiii celor doi soți, printre ei și *minorul de trei ani*” (Știrile PRO TV), „i-a

aplicat acesteia *multiple lovituri cu o bucată de lemn* în zona capului, a gâtului și a toracelui” (Agerpres), „A decis atunci să sune la 112, unde a anunțat că și-a ucis soția *cu patru lovituri de cuțit*” (Adevărul). Majoritatea victimelor au fost înjunghiate, altele au fost bătute până la moarte, iar altele au fost lovite cu diverse obiecte contondente, fapt care a condus la decesul acestora. De asemenea, comportamentul bărbaților ca urmare a incidentului tragic este prezentat în majoritatea articolelor: patru dintre agresori s-au sinucis imediat după ce și-au omorât partenerile, iar alți patru au avut intenția de a se sinucide, dar nu și-au dus planul la bun sfârșit.

7.4 Relația spațiu-timp

Un rol important îl are în această analiză prezența mărcilor spațio-temporale. În toate cele 16 articole incluse în această analiză se menționează județul și chiar orașul sau satul în care a avut loc evenimentul: două evenimente au avut loc în București, două în Argeș, două în Botoșani, câte unul în Vaslui, Baia Mare, Teleorman, Călărași, Hunedoara, Mediaș, Bihor, Timiș, Jilava, Ferentari. Majoritatea incidentelor au avut loc în mediul urban.

În unul dintre articole titluri apare și mențiunea „în fața bisericii”, dat fiind faptul că românii sunt un popor credincios, creștin, cu frică de Dumnezeu, toate aceste referințe intrigă audiența care devine din ce în ce mai dornică să afle informații suplimentare cu privire la desfășurarea evenimentelor. Întrucât este vorba de o crimă, spațiul cel mai puțin probabil în care ar putea să aibă loc incidentul este zona adiacentă unei biserici.

În ceea ce privește mărcile temporale, în mai multe articole sunt precizate diferite zile ale săptămânii, diferite ore la care ar fi avut loc crima, însă într-un singur articol se observă o precizare foarte clară în acest sens: „în Duminica Sfințelor Mironosițe”. Elementul este introdus pentru a lega evenimentul de locul în care s-a produs, dar și pentru a scoate evidență o relație antitetă. În credința creștin-ortodoxă, mironosițele reprezintă adevărate modele de curaj și evlavie pentru orice femeie, prin modul în care l-au cinstit pe Fiul lui Dumnezeu. Adeseori, în predicile preoților, se regăsesc mențiuni cu privire la faptul că în această duminică ar trebui cinșite toate femeile pentru răbdarea, înțelegerea, puterea de muncă și iubirea necondiționată de care dau dovadă. Cu toate acestea, felul în care este tratată femeia care devine personajul principal al articolelor este la polul opus. Prin utilizarea acestei mărci temporale se face apel din nou la latura sensibilă a cititorului.

7.5 Managementul vocilor

În ceea ce privește managementul vocilor, se pot identifica patru articole în care vocea unor actori se face auzită direct sau indirect. În două dintre acestea este vorba de vecini, care povestesc evoluția relațiilor dintre cei doi, iar într-

un articol se regăsește în mod direct vocea victimei, care declară în mod direct că fost amenințată de către agresor: „Mi-a promis că mă omoară”. Toate aceste referințe reliefează dorința de evidențierea cât mai clar sentimentele victimei și gândurile apropiatilor. Teama victimei se poate observa limpede din mărturisirea făcută înainte de producerea evenimentului.

Pe de altă parte, există și articole în care apare în mod indirect vocea agresorului, care își recunoaște faptele în fața poliției, a medicilor. Deși declarațiile apar sub formă de discurs raportat, se pot distinge în mod clar declarațiile autorului faptelor. Într-un singur articol, se regăsește un mesaj al autorului crimei trimis către unul dintre copiii săi, în care încearcă să își justifice faptele: „nu mai rezist”. În două articole este menționat faptul că victima a mai trecut prin episoade violente, dar cu toate acestea, nu a beneficiat de sprijin din partea autorităților.

7.6 Evaluare și elemente ideologice

Deși în articolele de presă, jurnalistul trebuie să fie obiectiv, să nu își exprime punctul de vedere în mod direct, ci să prezinte doar faptele așa cum s-au întâmplat și să le descrie pe înțelesul publicului, în cazul de față se poate remarca faptul că în anumite știri au fost folosite diferite sintagme sau cuvinte care evaluează starea de fapt.

De cele mai multe ori, s-a observat asocierea termenilor „crimă” sau „caz” cu diferite adjective care exprimă punctul de vedere al autorului sau al publicației cu privire la aspectele descrise: „groaznică”, „oribilă”, „pasionată”, „înfloritoare”, „teribilă”, „șocantă”. Într-unul dintre articole se pot identifica și sintagmele „tragedie”, „detalii cutremurătoare”, „detalii teribile”, „grozăviile”, „scene terifiante”. Toate aceste cuvinte sunt folosite pentru a crea un impact profund în mentalul publicului, pentru a contura de la bun început o opinie.

Pe de altă parte, se remarcă și stilul specific știrilor senzaționale în care este construit titlul unei dintre știri, prin folosirea cuvântului „terifiant”. În acest caz, accentul cade asupra laturii moralizatoare, asupra dezaprobării manifestate de către autor, sentimente care trebuie să fie transmise cu aceeași forță și către audiență.

Un alt jurnalist a abordat o altă perspectivă cu scopul de a activa interesul publicului față de noutățile prezentate în materialul său și a adăugat la începutul titlului cuvântul „breaking news”. Cu siguranță că această construcție are rolul de a stimula curiozitatea și de a demonstra caracterul unic al informațiilor incluse în articol.

8. CONCLUZII

Pandemia de COVID-19 a condus la creșterea numărului de cazuri de violență domestică și a numărului de cazuri de femicid în toată lumea. În

România, acest aspect a fost evidențiat de către cercetători, de către poliție prin rapoartele de activitate, de către medici, etc. Prin acest studiu, au fost analizate câteva cazuri de femicid care au avut loc în perioada martie 2020 – mai 2021 și care au fost prezentate de către mai multe site-uri de știri din România, surprinzând existența clară a unor indicatori de senzaționalitate.

Această analiză în care a fost utilizată o metodologie preponderent calitativă a condus la identificarea anumitor elemente specifice știrilor senzaționale, mai cu seamă atunci când cazul descris are legătură cu producerea unei crime. Unul dintre cele mai interesante aspecte remarcate pe parcursul analizei a fost reprezentat de diferitele moduri în care sunt denumite aceleași personaje, dar și modalitățile variate în care fiecare jurnalist alege să atragă atenția audienței. S-a putut observa faptul că pentru a descrie atât victima, cât și agresorul, autorii articolelor folosesc diferiți termeni: de la clasică dihotomie „femeie” vs. „bărbat”, până la termeni precum: „pacientă”, „cadavru” vs. „agresor”, „asasin”. Există, de asemenea, și articole în care întâlnim cuvintele „mamă” și „tată”, care sporesc gradul de sensibilizare al cititorului prin asocierea cu unul dintre termenii „fiul”, „fiica”, etc. Totodată, prin analizarea mărcilor spațiale prezente în cele 16 texte, s-a remarcat faptul că majoritatea crimelor au avut loc în mediul urban, într-un singur articol fiind evidențiat faptul că incidentul a avut loc „în fața unei biserici”. Din perspectiva mărcilor temporale, în general, s-a constatat că în majoritatea articolelor sunt indicate diferite momente ale zilei sau săptămânii, într-un singur articol fiind subliniat că evenimentul a avut loc „în Duminica Sfinților Mironosiți”. Urmărind principalele voci care se fac auzite în articolele analizate, au fost identificate patru articole în care apar fie în mod direct, vocile martorilor (vecinii) sau vocea victimei, care se simțea amenințată de agresor înainte de producerea crimei și care mărturisea acest lucru, fie în mod indirect, vocea agresorului, care se vede nevoit să își recunoască faptele în fața autorităților.

Prin intermediul analizei critice de discurs, au fost subliniate și anumite caracteristici specifice stilului senzațional al știrilor folosite de jurnaliști, care pun accent pe metoda și arma uciderii, tratează evenimentele discret, din perspectivă individuală, nu includ și celelalte incidente violente din trecutul victimei, folosesc anumite adjective prin care își exprimă punctul de vedere cu privire la evenimente, influențând, astfel, opinia publicului. Acest micro-studiu a demonstrat faptul că cercetarea poate fi extinsă pentru a trage concluzii mai clare și mult mai complexe, incluzând și alte cazuri de femicid din timpul perioadei de pandemie pentru a analiza similaritățile și diferențele dintre acestea.

Bibliografie

- Balica, Ecaterina. „Young intimate femicide in Romania. Incidence and risk factors.” *Anthropological researches and studies*, 8 (2018): 15-24.
- Brooks, Samantha et al., „The psychological impact of quarantine and how to reduce it: Rapid review of the evidence.” *Rapid Review*, 395 (2020): 912-920.
- Campbell, Andrew. „An increasing risk of family violence during the COVID-19 pandemic: Strengthening community collaborations to save lives.” *Forensic Science International: Reports*, 2 (2020): 1-3.
- Cojan, Liviu. „Cazul șocant al femeii bătute în stradă ilustrează un fenomen grav: 10.000 de femei bătute și 72 ucise de parteneri, în 2020”. *Digi 24*. 17 martie 2021.
- Dejtiar Waksman, Renata, Blank, Danilo. „The importance of domestic violence in times of COVID-19.” *Residencia Pediatrica*, 10 (2020): 1-6.
- Desi, Ratna Sari. „Discourse analysis on headline news.” *Advances in social science, education and humanities research*, 377 (2019): 267-270.
- Easteal, Patricia et al. „Australian media messages: Critical discourse analysis of two intimate homicides involving domestic violence.” *Violence against women*, (2018): 1-32.
- Fairclough, Norman. *Analysing discourse: Textual analysis for social research*. London & New York: Routledge, 2004.
- Gill, Carmen. „Le féminicide au Canada : le cas du Nouveau-Brunswick.” *Nouvelles Questions Féministes*, 32(2013): 77-94.
- Lujan Pinelo, Aleida., „A theoretical approach to the concept of femi(ni)cide.” *The philosophical journal of conflict and violence*, 2 (2018): 41-63.
- Mahase, Elisabeth. „COVID-19: EU States report 60% rise in emergency calls about domestic violence.” *BMJ (Clinical research ed.)*, 369 (2020): 1.
- Mardhyarini, Maqvira Rachma, Ariyanti, Lisetyo., „Critical discourse analysis of the headline news in *The Guardian* and *The Daily Telegraph*.” *Language Horizon*, 4 (2015): 65-72.
- Molek-Kozakowska, Katarzyna. „Towards a pragma-linguistic framework for the study of sensationalism in news headlines.” *Discourse & Communication*, 7 (2013): 173-197.
- Peterman, Amber at al. „Pandemics and violence against women and children.” *Center for Global Development*, Working Paper 528 (2020).
- Sutherland, Georgina et al. „Media guidelines for the responsible reporting of violence against women: are view of evidence and issues.” *Australian Journalism Review*, 38(2016): 5 17.

ANEXA NR. 1 – Articolele analizate

- A., A., „O femeie de 50 de ani din Argeș a fost înjunghiată în spate de soț”, Digi 24, <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/social/o-femeie-de-50-de-ani-din-arges-a-fost-injunghiat-in-spate-de-sot-1467536>, 15 mai 2021.
- Baciu, Adrian, „Crimă înfiorătoare la Baia Mare. Femeie, ucisă de fostul soț sub privirile copilului”, Fanatik, <https://www.fanatik.ro/crima-infioratoare-la-baia-mare-femeie-ucisa-de-fostul-sot-sub-privirile-copilului-19240362>, 15 mai 2021.
- Bumbac Natalia, „BREAKING NEWS. Crimă conjugală în municipiul Hunedoara. Un tânăr și-ar fi ucis concubina, apoi s-a automutilat”, Ziar de Hunedoara, <https://www.ziardehunedoara.ro/breaking-news-crima-conjugala-municipiul-hunedoara-un-tanar-si-ar-fi-ucis-concubina-apoi-s-automutilat>, 15 mai 2021.
- Dumitrescu, Andrei, „Crimă oribilă în Capitală! Un bătrân de 84 de ani și-a ucis soția după care a vrut să se arunce în fața metroului!”, Gândul, <https://www.gandul.ro/stiri/crima-oribila-in-capitala-un-batran-de-84-de-ani-si-ucis-sotia-dupa-care-a-vrut-sa-se-arunce-in-fata-metroului-19525840>, 15 mai 2021.
- G., B., „Crimă șocantă în Teleorman. Și-a ucis copilul de un an, soția, apoi s-a sinucis”, Kanal D, <https://www.stirilekanald.ro/crima-socanta-in-teleorman-20089095>, 15 mai 2021.
- Ionita, Beatris, „Crimă conjugală urmată de sinucidere în comuna Jilava. Un bărbat și-a înjunghiat cu sânge rece concubina care dorea să-l părăsească (VIDEO)”, B1 TV, <https://www.b1tv.ro/eveniment/crima-conjugala-urmata-de-sinucidere-in-comuna-jilava-un-barbat-si-a-injunghiat-cu-sange-rece-concubina-care-dorea-sa-l-paraseasca-361640.html>, 15 mai 2021.
- L., Cristian, „Crimă urmată de sinucidere în argeș. copiii și-au găsit ambii părinți morți”, Cancan, <https://www.cancan.ro/crima-urmata-de-sinucidere-in-arges-copiii-si-au-gasit-ambii-parinti-morti-20204882>, 15 mai 2021.
- N. A., „Bărbatul din Capitală care și-a ucis soția în fața copilului s-a predat. Ce a făcut după crimă”, Digi 24, <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/barbatul-din-capitala-care-si-a-ucis-sotia-in-fata-copilului-s-a-predat-ce-a-facut-dupa-crima-1332166>, 15 mai 2021.
- N. A., „Crimă în Cuza Vodă: Un bărbat de 42 de ani și-a omorât soția cu toporul, apoi s-a spânzurat”, Călărași Press,

- <https://calarasipress.ro/crima-in-cuza-voda-un-barbat-de-42-de-ani-si-a-omorat-sotia-cu-toporul-apoi-s-a-spanzurat/>, 15 mai 2021.
- N. A., „Detalii cutremurătoare în cazul femeii ucise cu un topor de soțul ei: „Mi-a promis că mă omoară”, Pro TV, <https://stirileprotv.ro/stiri/socant/detalii-cutremuratoare-in-cazul-femeii-ucise-cu-un-topor-de-sotul-ei-zmi-a-promis-ca-ma-omoara.html>, 15 mai 2021.
- Pasca, Eugenia, „Bihor: un barbat de 67 de ani care si-a omorat sotia, mama a 9 copii, arestat preventiv”, Agerpres, <https://www.agerpres.ro/justitie-si-interne/2021/04/19/bihor-un-barbat-de-67-de-ani-care-si-a-omorat-sotia-mama-a-9-copii-arestat-preventiv--699289>, 15 mai 2021.
- Popescu, Adrian, „Crimă groaznică în Duminica Sfintelor Mironosițe. Un bărbat și-a ucis soția și copilul în fața unei biserici din Argeș”, <https://www.click.ro/news/national/crima-groaznica-duminica-mironositelor-un-barbat-si-ucis-sotia-si-copilul-curtea-unei>, 15 mai 2021.
- Popescu, Adrian, „Femei ucise de soți la Botoșani. Cum s-au întâmplat grozăviile și ce spun autoritățile”, <https://www.click.ro/news/national/femei-ucise-de-soti-la-botosani-cum-s-au-intamplat-grozavii-le-si-ce-spun-autoritatile>, 15 mai 2021.
- Roșu, Mădălina, „Crimă la Mediaș – O femeie de 91 de ani înjunghiată de soțul de 88 de ani”, Ora de Mediaș, <https://orademedias.ro/crima-la-medias-o-femeie-a-fost-injunghiat-a-de-sot/>, 15 mai 2021.
- Soica, Mihai, „Update. Crimă în Ferentari. Un bărbat și-a înjunghiat mortal soția, apoi și-a anunțat vecinii. Cum a fost prins ucigașul”, Evenimentul Zilei, <https://evz.ro/crima-in-ferentari-un-barbat-si-a-injunghiat-mortal-sotia-apoi-si-a-anuntat-vecinii.html>, 15 mai 2021.
- Voicu, Simona, „Detaliile teribile ale unei crime pasionale: și-a ucis soția în timp ce făcea baie, i-a aprins o lumânare și apoi a băut vișinată”, Adevărul, https://adevarul.ro/locale/vaslui/detalii-teribile-crime-pasionale-si-a-ucis-sotia-timp-facea-baie-i-a-aprins-lumanare-apoi-baut-visinata_1_5ed8e1d35163ec42717d1004/index.html, 15 mai 2021.